

מראי מקומות - יומא לה:

הכניס עצמו למקום סכנה, אלא שכיון שעשה הכל לכבוד התורה יש לחלל עליו השבת אף באופן זה. ובהערות הגר"ש הקשה על זה, שהרי לא הביא את הסכנה על עצמו בידים, ולכאורה מי שיש לו רצון עז לעשות איזה דבר, ואינו חושש לצד שיש סכנה בדבר, וכי הוא נקרא מכניס עצמו לסכנה, שאין מחללין עליו את השבת. וביאר באופן אחר, שמה שאמרו ראוי זה לחלל עליו את השבת, היינו שהיו מתמיהין עליו, כמה נתדבק הוא ליוצרו, ולא הרגיש איך שבא לידי סכנה גדולה כזו.

ובכן יהיודע העיר, כיצד היה מותר להלל עצמו לנהוג כן. וביאר שבדרך הטבע לא היה השלג יורד באותו היום, שלא היה יום קור, ולכן עלה הלל לשם, שלא היה כלל מקום סכנה, ואחר כך כשירד השלג לא הרגיש מזה. ובה ביאר דקדוק הלשון ירד עליו שלג מן השמים, שלכאורה היא הוספה שלא לצורך, וביאר שירידת השלג היתה בהשגחה מיוחדת עליו, כדי להרבות שכרו בזה. ובה ביאר גם מה ששמעיה ואבטליון לא ידעו שהיה יום מעונן, ולכאורה אם ירד שלג, ודאי היה גם יום מעונן, אלא שבאמת לא היה יום זה ראוי לשלג כלל, ומשמעים הורידו שלג כדי להרבות שכרו.

ד. פעם אחת מצאוהו עבדיו וכו'

כתב המהרש"א, שהטעם שלא אמר להם שהוא רבי אלעזר בר חרסום, הוא מפני שלא יאמינו לו, ומפני ביטול תורה לא רצה להתעכב שם עד שיודיעם, אבל אין לתרץ שלא הודיעם מפני שלא רצה להתכבד מתורתו, שהרי היו צריכים להניחו לא רק מחמת תורתו אלא מפני שהעיר היא שלו, אלא שסבר שלא יאמינו לו, ונתן להם ממון הרבה (כגירסת העין יעקב) והלך לו.

ה. בא לו אצל פרו וכו' וסומך שתי ידיו עליו

חקר המקדש דוד (כ"ה ב) מה טיבה של סמיכה זו, שאין לומר שהוא ככל דין סמיכה בקרבנות, שהרי מבואר בזבחים (מ) שצריך פסוק לסמיכה זו, ובמה היא שונה משאר סמיכות. וביאר שדין סמיכה זו הוא בוידוי, שמצד הוידוי צריך לסמוך עליו, שלולא הסמיכה, אין ניכר שהוידוי הוא על הפה. וכתב שיתכן שמפני זה אין סמיכה זו צריכה להיות בכל כוחו, ועיין שם עוד בזה.

ו. אנא השם

כתב הרא"ש (ח, ט) בשם רב האי גאון, שהשם שאמר בשעת הוידוי היה שם של מ"ב אותיות. אבל הרא"ש חולק, וסובר שכיון שלומדים בגזירה שזה מעגלה ערופה, ושם הזכיר בפסוק שם של ארבע אותיות, אין לשנות מזה, וזהו השם שגם הכהן גדול אמר.

ז. אני וביתי

כתב הריטב"א בשבועות (ג) ש'ביתני' האמור כן, היינו אשתו ובני ביתו, ולא רק אשתו.

ח. והן עונין אחריו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד

בחידושי מרן רי"ז הלוי (קונטרס על יומא עמ' 42, ד"ה בסוטה) נקט, שמה שהיו עונין אחריו ברוך שם, היינו בשעה שהוא מזכיר השם, ולא לאחר מכן, וכפי שמבואר ברמב"ם (עבודת יוה"כ ב', ז, וכן הוא בפיוט בסדר עבודת יום הכיפורים) שהיה מתכוין לגמור את השם כנגד המברכין.

א. ועובד בה עבודת יחיד ובלבד שימסרנה לציבור

תמה המשנה למלך (שקלים פ"ד ה"ו), מהו החילוק בין יחיד לציבור, הלא עבודת יחיד זו צריכה בגדי כהונה, ואם כן צריכים להיות משל ציבור, ומדוע אין חוששים שמא לא ימסרם יפה יפה, כמו בעבודת ציבור עצמה. עוד הקשה, מדוע הקשתה הגמרא שפשוט שכשר לעבודת יחיד, הלא לעבודת ציבור הוא פסול, ועל כרחך משום שחוששים שמא לא ימסרם יפה יפה, וגם ביחיד שייך חשש זה. והביא לבאר, שלעולם מועילה המסירה לציבור אפילו בעבודת ציבור, אלא שהציבור אינו רוצה שיהיו הבגדים משל יחיד, אף אם מוסרם לציבור. אבל בעבודת יחיד, אף שצריכה לבא מן הציבור, אין הציבור מקפיד האם הבגדים יבואו משל יחיד. ועל זה הקשתה הגמרא שדין פשוט הוא שדי בשל יחיד, כיון שהיא עבודת יחיד. ותירצה הגמרא שיש חשש שלא ימסרם יפה יפה, והשמיעונו שאין חוששים לזה. וראה שם שהקשה על מהלך זה וסיים בצריך עיון, אבל השער המלך (שם) הסכים עם דרך זו.

ובמקדש דוד (ל"ו, ב) כתב ליישב באופן אחר, שבאמת הכהן גדול היה לובש הבגדים גם כשהתעסק בדברים שלא היו צריכים בגדי כהונה, ואף שבגדי כהונה הם רק לצורך עבודה, מכל מקום, כמו שיש דעה שבגדי כהונה נתנו ליהנות מהן, וביאר המפרש בתמיד הטעם משום שלב בית דין מתנה עליהם, הוא הדין להדעה ששלא בשעת עבודה אסור ללבוש בגדי כהונה, אבל לדברים שהם צורך עבודה אף שאינם עבודה ממש מותר לעשותם בבגדי כהונה, לפי שמודה שלגבי דברים אלו אומרים לב בית דין מתנה עליהם. וכתב המקדש דוד, שזהו רק בבגדי כהונה הבאים משל ציבור ממש, אבל כשבאים משל יחיד, אפילו אם מוסרם לציבור, אין אומרים בהם לב בית דין מתנה עליהם. ולפי זה, בשעה שעשה הכהן גדול עבודת ציבור, עשה גם דברים אחרים, שלא היו צריכים לבגדי כהונה, כמו ההגדלה, וקריאת הפרשה, ולכך הקפידו שילבש אז דוקא בגדים משל ציבור ממש, שבהם יכולים לומר לב בית דין מתנה עליהם, אבל כשנטל הכף והמחתה, לא עשה כלום מלבד זה, ואין צריך בזה תנאי בית דין, ועל כן יכל ללבוש בגדים שבאו מיחיד.

ב. אמרו עליו על הלל הזקן וכו'

כתב הלקוטי הלכות שיש להוכיח מכאן, שאפילו מי שהוא עני ביותר, צריך לחיות בצמצום רב ולשכור מי שילמדהו תורת ה', ואינו דומה למה שאמרו המבזבז לא יבזבו יותר מחומש, שזהו רק לענין צדקה, אבל לא לענין תורה שהוא מחוייב לידע אותה והיא חיוני לנצח. וכל שכן שאינו רשאי לפזר נכסיו על מותרות ועל ידי זה תחסר לו ידיעת התורה. ובהערות הגר"ש העיר, שהרי החפץ חיים עצמו כתב גם באהבת חסד (כ, ג) וגם בביאור הלכה (תרנ"ו, ד"ה אפי') שכשיש לאדם מלאכה ועסק קבוע, שמשתכר בה בכל שבוע יותר מכדי מחייתו, מותר לו לפזר את הנותר לצדקה, אף שהוא עולה יותר מחומש. ואם כן, כיצד הוכיח מסוגייתנו שלתלמוד תורה יכול לבזבו יותר מחמש, הלא הלל השתכר באופן קבוע, ולכך יכל לבזבו גם לצדקה את כל הנותר, וצ"ע.

ג. ראוי זה לחלל עליו את השבת

ביאר העיין יעקב (וכן באור גדול סי' א'), שבאמת היה ראוי שלא לחלל עליו את השבת, שהרי יש לומר שהוא כמאבד עצמו לדעת, שהרי